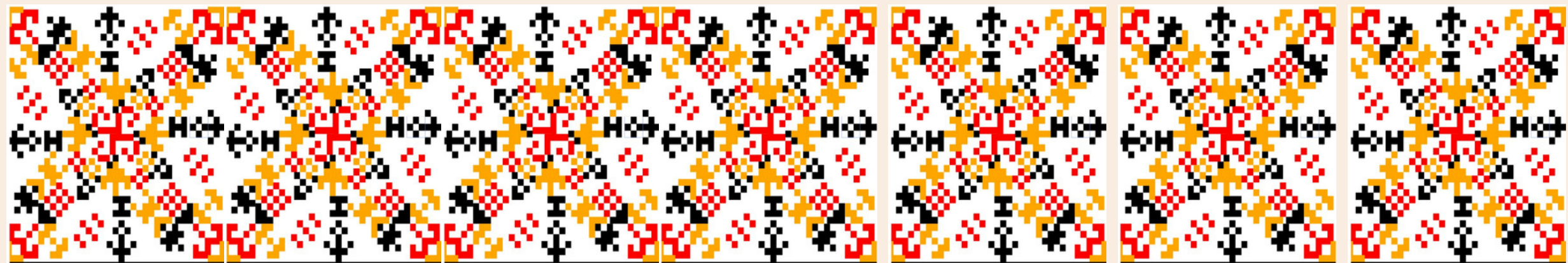


РІЗНОБАРВ'Я МИНУЛОГО





ХУДОЖНЄ ОЗДОБЛЕННЯ ПОЛОТНА - ДАВНЯ ТРАДИЦІЯ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. ЯК ЗАСВІДЧУЮТЬ ВІТЧИЗНЯНІ І
ЗАРУБІЖНІ ДЖЕРЕЛА, ВИШИТІ УЗОРИ ВІДОМІ ЩЕ З ДАВНІХ
ЧАСІВ.

І НЕ МОЖЛИВО УЯВИТИ УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОДЯГ БЕЗ
ВИШИВКИ.



• ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО КОСТЮМУ НЕВІДДІЛЬНА ВІД ІСТОРІЇ НАРОДУ. ТАК САМО, ЯК І ВСІ ІНШІ МИСТЕЦЬКІ ПРОЯВИ, ВІН ПОЧАВ СВІЙ РОЗВИТОК ІЗ ГЛИБИНИ ВІКІВ.

РАЗОМ З ТИМ ВВАЖАЄТЬСЯ, ЩО ОСТАТОЧНО ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОДЯГУ ОКРЕСЛИЛИСЯ ЗА ЧАСІВ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ. САМЕ ТОДІ З'ЯВИЛИСЯ ПЕВНІ КРИТЕРІЇ, ЗА ЯКИМИ КОЖЕН ЕЛЕМЕНТ ОДЯГУ СВІДЧИВ ПРО ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ЛЮДИНИ ДО ПЕВНОЇ ВЕРСТВИ НАСЕЛЕННЯ: ДУХОВЕНСТВА, КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ, СЕЛЯНИНА ТОЩО.

ПРИБЛИЗНО В ТОЙ ЖЕ ЧАС СТАЛИ ЧІТКІШИМИ І РЕГІОНАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ ОДЯГУ УКРАЇНЦІВ.



НАЦІОНАЛЬНИЙ ОДЯГ

ВЕРХНІЙ ОДЯГ

СВИТИ
САРДАКИ
КОЖУХИ
КЕПТАРІ



НАГРУДНИЙ
ОДЯГ

КЕРСЕТКИ
КЕПТАРИ
ЛЕЙБИКИ
ЮБКА



СТЕГНОВИЙ
(ПОЯСНИЙ) ОДЯГ

ЗАПАСКА
ФАРТУХ
ПЛАХТА
СПІДНИЦЯ
БРЮКИ



НАТІЛЬНИЙ ОДЯГ

СОРОЧКА



АКСЕСУАРИ УКРАЇНЦІВ

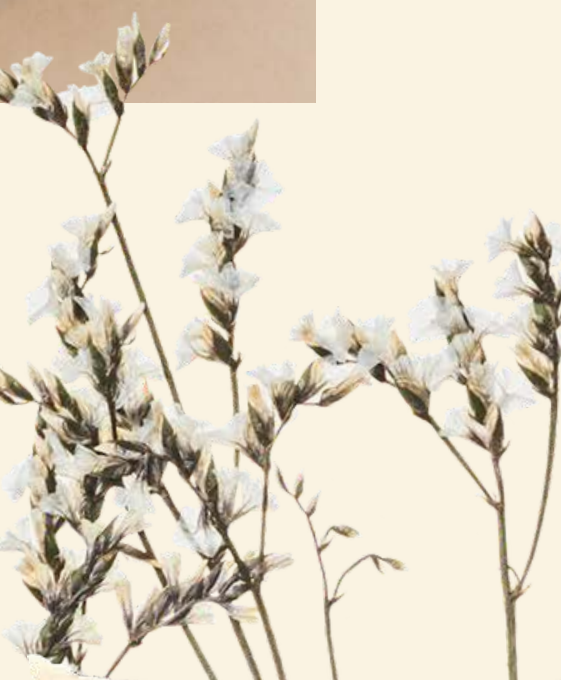
ПОЯСИ

ГОЛОВНІ УБОРИ

ПРЕКРАСИ

ОЧІПОК
ХУСТИНА
ВІНОК
КЕПТУР

СЕРЕЖКИ
НАМИСТО
ХРЕСТИКИ
КАБЛУЧКИ



a little-
w, there
d chaffir
ll waterf
did nothin
for b
I an
rever
resides
i, a knot
poor R
eded
t cam
e s
edr
e d
he t
rim
sha
w

ВЗУТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО КОСТЮМА

сап'янці



чобітки

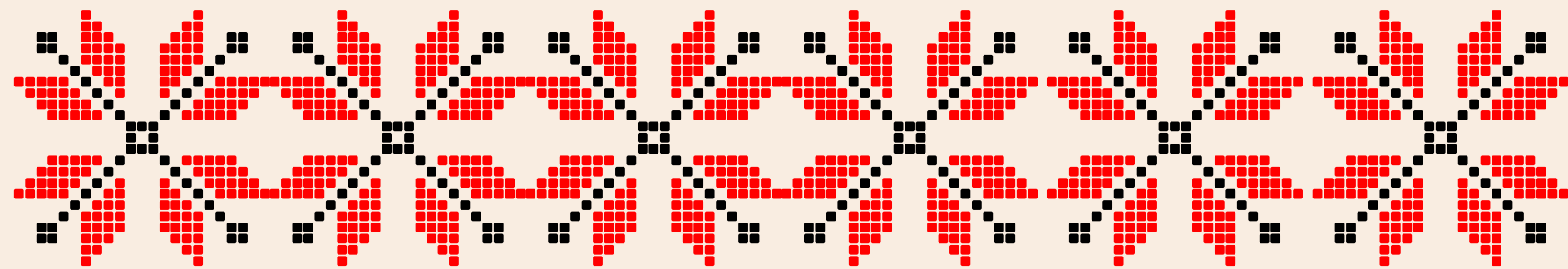


Вишитий рушник - це один з елементів матеріальної і духовної культури, характерний для українського народу.



«ХАТА БЕЗ РУШНИКІВ, ЩО
РОДИНА БЕЗ ДІТЕЙ»

«РУШНИК НА КІЛОЧКУ - ХАТА У
ВІНОЧКУ



Рушник – уповивач готувала мати до народження дитини

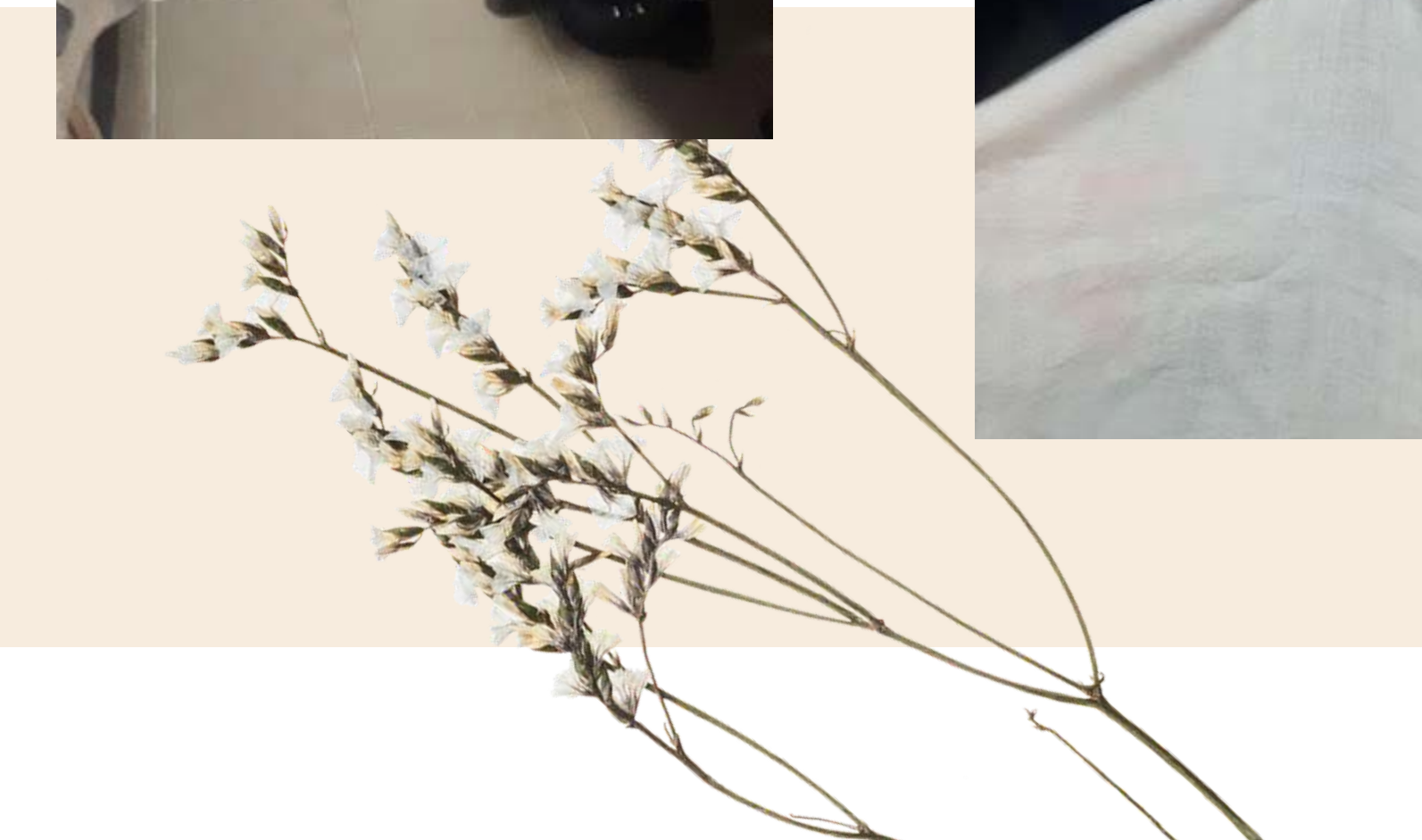
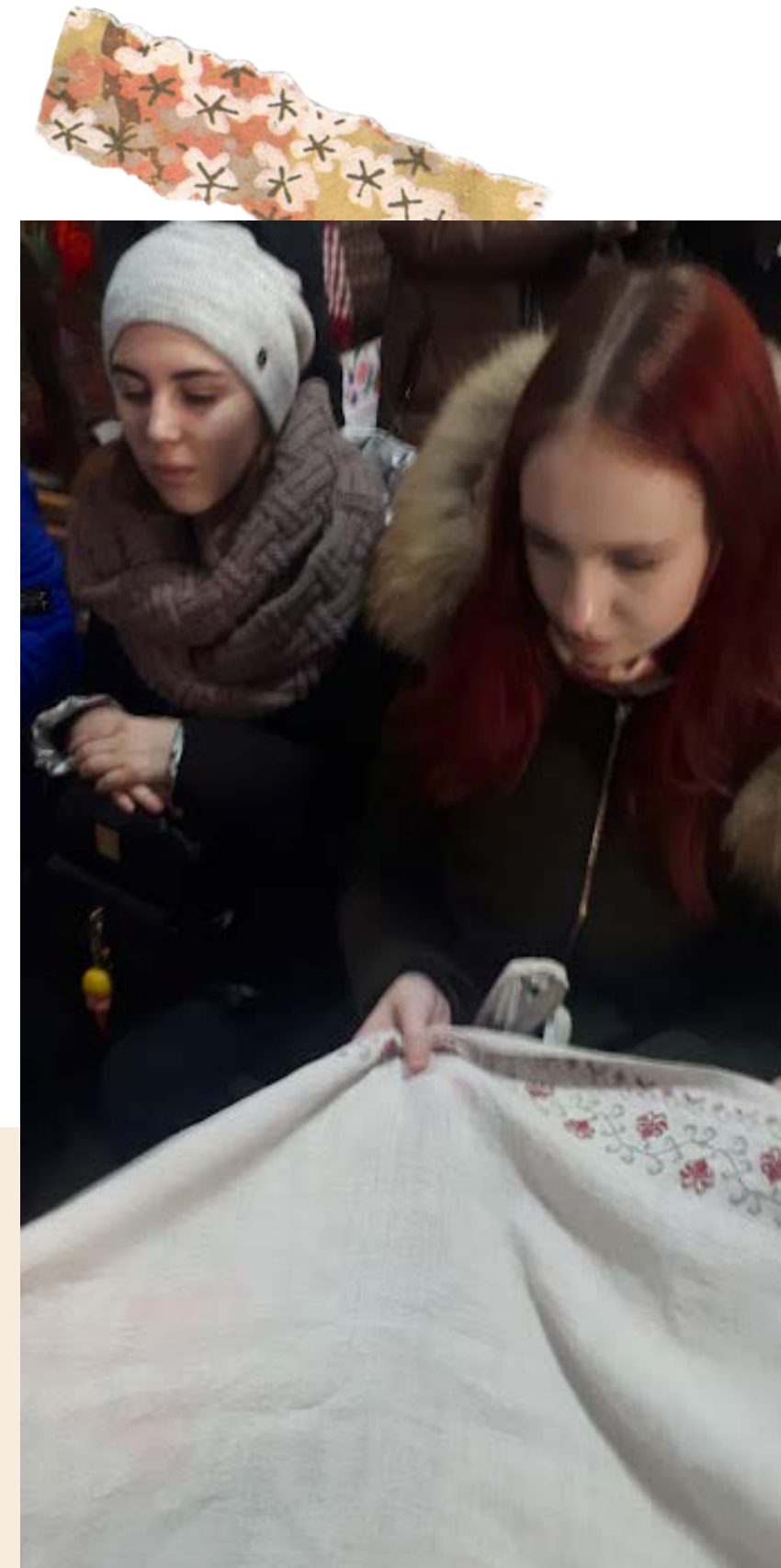


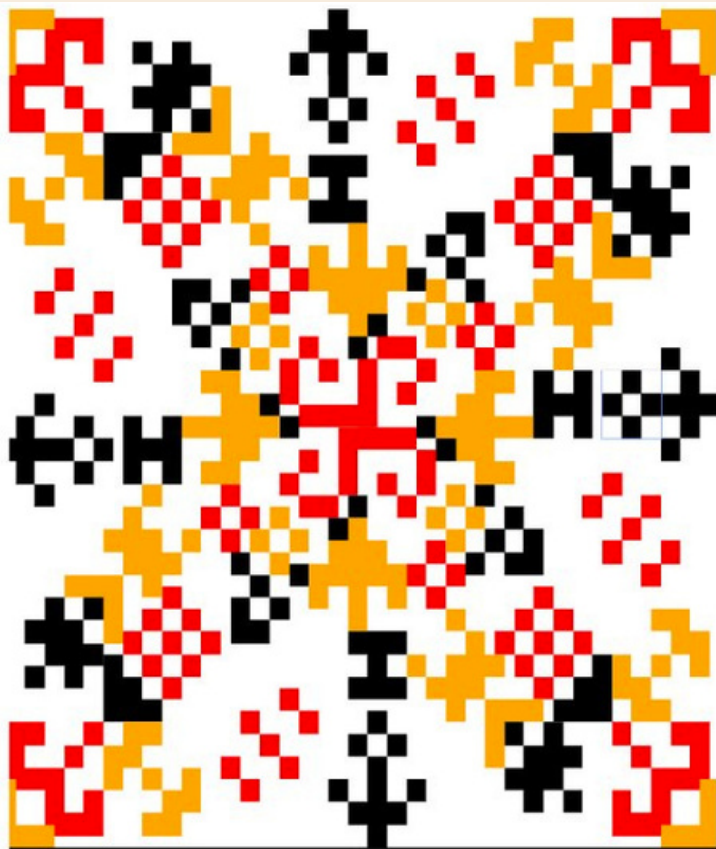
Рушничок-утирач висів на кілочку біля дверей.



ХЛІБ І РУШНИК – ОДВІЧНІ ЛЮДСЬКІ ОБЕРЕГИ. ХЛІБ І
СІЛЬ НА ВИШИТОМУ РУШНИКОВІ – ТО Є ОЗНАКА
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.



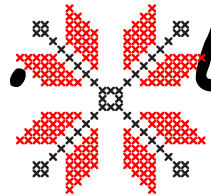


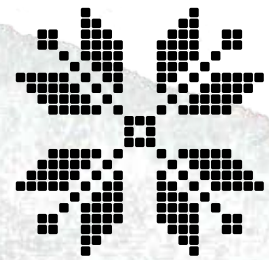




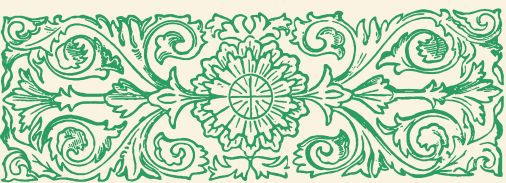
Символіка кольорів на національному українському одязі

Білий колір наші предки почали співвідносити з Богом, тому до нього завжди шанобливо ставилися. Тож стає зрозумілим той факт, чому більшість українських вишиванок виглядають саме так: білий орнамент на білому полотні.

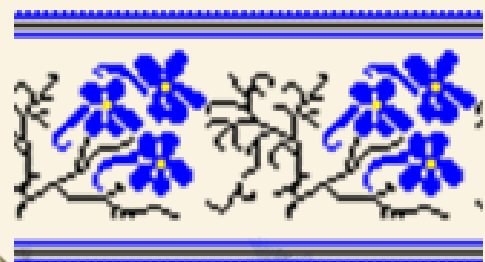
 Червоний колір використовувався, як незамінний атрибут безлічі обрядових ритуалів українського народу. Він символізував гармонію, кохання і захищав від усього поганого.

 Втіленням добробуту і достатку в українських вишивках символізує чорний колір. У той же час, вважається, що він відштовхує негативну силу і поглинає позитив.

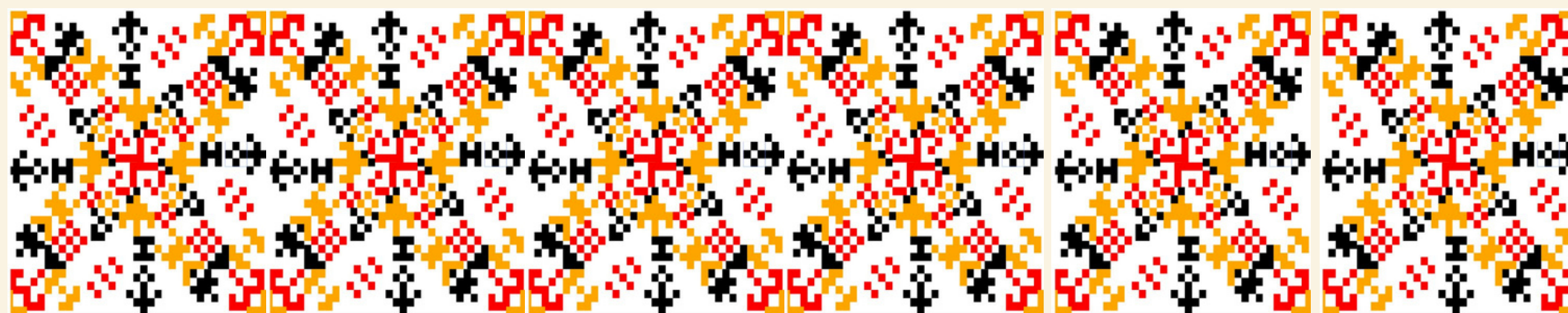




ЗЕЛЕНИЙ КОЛІР - ЦЕ ЖИТТЯ, ПРОБУДЖЕННЯ ПРИРОДИ. НАШІ ПРЕДКИ ВІРИЛИ, ЩО САМЕ ЦЕЙ КОЛІР НЕОДМІННО ЗМОЖЕ ПРИНЕСТИ МИР І СПОКІЙ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДУ.



СИНІЙ КОЛІР СИМВОЛІЗУВАВ НЕБО, ВОДУ ТА ДУШЕВНИЙ СПОКІЙ. У СЛОВ'ЯН ВІН СЛУЖИТЬ, ЯК ПОТУЖНИЙ ОБЕРІГ У БУДЬ-ЯКІЙ СКЛАДНІЙ ЖИТТЄВІЙ СИТУАЦІЇ.



Хімічних барвників не існувало до початку ХІХ століття,
тому, щоб надати кольорової гамми своєму одягу, наші
предки користувалися барвниками природного походження.
Природні барвники бувають рослинного і тваринного
походження



Як відомо, природні барвники бувають рослинного і тваринного походження.

пігменти

(хлорофілів, каротиноїдів,
фікобілінів та антоціанів)

ПЛАСТИДИ

червець



ПЛАСТИДИ



• Хлоропласти (від грец. хлорос – зелений) – пластиди зеленого кольору від наявності в них пігменту хлорофілу і каротиноїду

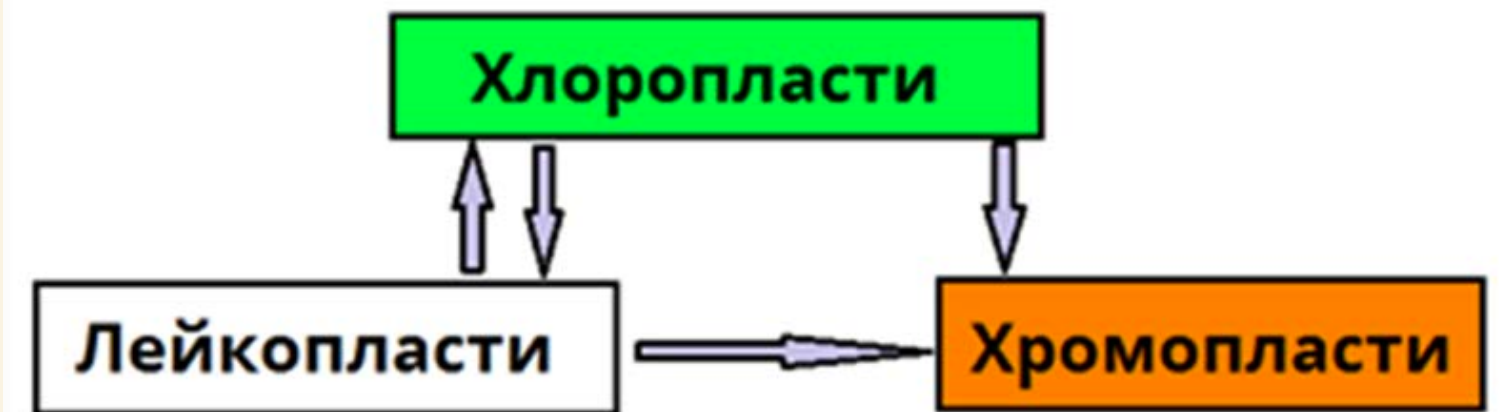


• Хромопласти (від грец. хроматос – колір, фарба) – пластиди, забарвлені у різні кольори: жовтий, зелений фіолетовий, завдяки пігментам каротиноїдам, які в них накопичуються



• Лейкопласти (від грец. лейкос – безбарвний) – безбарвні пластиди різноманітної форми, в яких запасаются деякі сполуки – крохмаль, білки.

Схема взаємоперетворення
одних пластид на інші



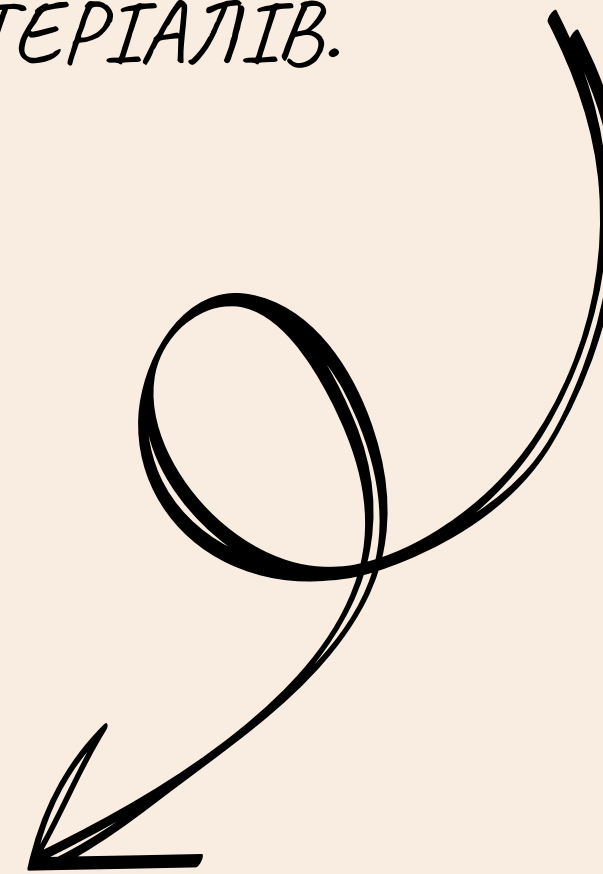
ПІГМЕНТ БУРЯКА СТОЛОВОГО

Беталаїн - яскраво-червоний пігмент, який дарує буряку його насичений червоно-фіолетовий колір. Але цей пігмент є нестійким і вкай чутливим до високих температур та часу його теплової обробки.



НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ РОСТЕ БЛИЗЬКО 70 ВИДІВ РОСЛИН, ЯКІ
МОЖНА ВИКОРИСТОВУВАТИ ЯК БАРВНИКИ, І ЯКІ, ПОЗА СУМНІВОМ,
ТАК І ВИКОРИСТОВУВАЛИСЬ.

ТЕРИТОРІЯ УКРАЇНИ РОЗТАШОВАНА В ПОМІРНОМУ КЛІМАТИЧНОМУ ПОЯСІ В ТРЬОХ ПРИРОДНИХ
ЗОНАХ ТА КАРПАТСЬКИХ ТА КРИМСЬКИХ ГОРАХ ІЗ ПЕВНИМИ ПРИРОДНИМИ УМОВАМИ ТА
РОСЛИННИМ ПОКРИВОМ. ТОМУ ДЛЯ КОЖНОГО РЕГІОНУ БУЛО ПРИТАМАННИМ ВИКОРИСТАННЯ
ПЕВНИХ РОСЛИН ТА МАТЕРІАЛІВ.





ТОМУ ДЛЯ КОЖНОГО РЕГІОНУ БУЛО ПРИТАМАННИМ ВИКОРИСТАННЯ ПЕВНИХ РОСЛИН
ТА МАТЕРІАЛІВ. САМЕ ЦІ ФАКТОРИ ВПЛИНУЛИ НА ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ТКАНИН В
РІЗНИХ РЕГІОНАХ УКРАЇНИ. ТАК НАПРИКЛАД ПІВНОЧІ ТА ЗАХОДІ
ВИКОРИСТОВУВАЛАСЯ ЛЛЯНА ТКАНИНА, А В ЦЕНТРІ ТА НА ПІВДНІ КОНОПЛЯНА.

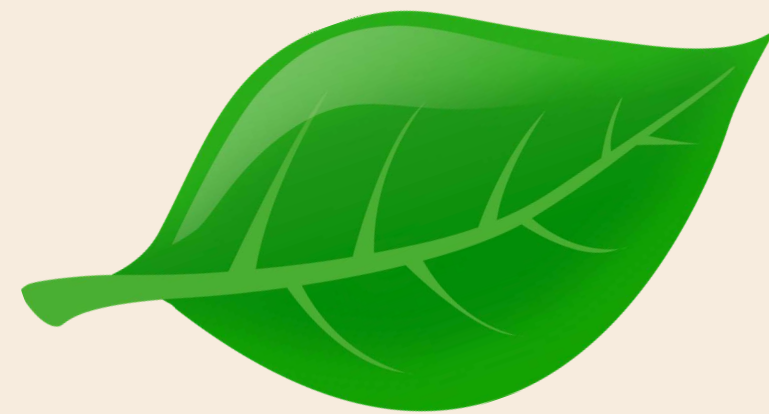




·ПРИРОДНІ БАРВНИКИ ВИДОБУВАЛИСЬ З УСІХ ЧАСТИН РОСЛИНИ: КОРЕНІ, СТЕБЛА, КОРА, ЗАБОЛОНЬ (ПІДКОРОВІ ВОЛОКНА), ПАГОНИ, ЛИСТЯ, КВІТИ, ПЛОДИ – ВСІ ЧАСТИНИ ДАВАЛИ ЧАСТО НЕ ПРОСТО РІЗНІ ВІДТІНКИ ОДНОГО КОЛЬОРУ, А РІЗНІ КОЛЬОРИ. ПРИ ЦЬОМУ НА ІДТІНОК ВПЛИВАЛИ ТАКІ УМОВИ, ЯК СЕЗОН ТА ЧАС ЗАГОТОВКИ, КЛІМАТИЧНІ, ҐРУНТОВІ ТА ГЕОЛОГІЧНІ УМОВИ МІСЦЕВОСТІ, ПОГОДНІ УМОВИ ПІД ЧАС ЗАГОТОВОК, ВІК РОСЛИНИ.

·КОЛЬОРОВА ГАММА МАЛА ЧІТКО ВИРАЖЕНИЙ СЕЗОННИЙ ХАРАКТЕР, БО, ЗА НЕВЕЛИКИМ ВИКЛЮЧЕННЯМ, ТІЛЬКИ СВІЖОЗІБРАНА СИРОВИНА ДАЄ ІНТЕНСИВНИЙ КОЛІР. ЛИШЕ КОРУ І ЗАБОЛОНЬ ЧОРНОЇ ВІЛЬХИ – *ALNUS GLUTINOSA* GAERTN., НЕОБХІДНО ВИТРИМАТИ БЛИЗЬКО 10 – 12 МІСЯЦІВ ПЕРЕД ВИКОРИСТАННЯМ.

·КОРУ ЖОСТЕРУ, ДИКОЇ ЯБЛУНІ, ДУБА, ОСИКИ, БАРБАРИСУ, ЧОРНОЇ БУЗИНИ, ЯЛІВЦЮ, ЯЛИНИ, СОСНИ, ГОРОБИНИ, ЯСЕНУ, ЛІЩИНИ, БЕРЕЗИ, ЧЕРЕМХИ ЗБИРАЛИ НАВЕСНІ, КОЛИ ВОНА ПОРІВНЯНО ЛЕГКО ВІДДІЛЯЛАСЬ ВІД СТОВБУРА.





Жовтий і коричневий

Задумавши отримати сонячне забарвлення, наші предки могли використати більше двох десятків рослин. З цією ж метою застосовувалися квіти, листя і кора.



Безсмертник



Верес



Верболоза



Плавун



Золотарник



Свіріпа



Крушина



Купальниця

Помаранчевий і червоний

Щоб полотно "поруділо", народних способів було істотно менше. Це могла забезпечити кора вільхи чорної. А щоб добитися потрібного результату за допомогою чистотілу, до нього додавали галун.



Вільха чорна



Чистотіл



Шабельник



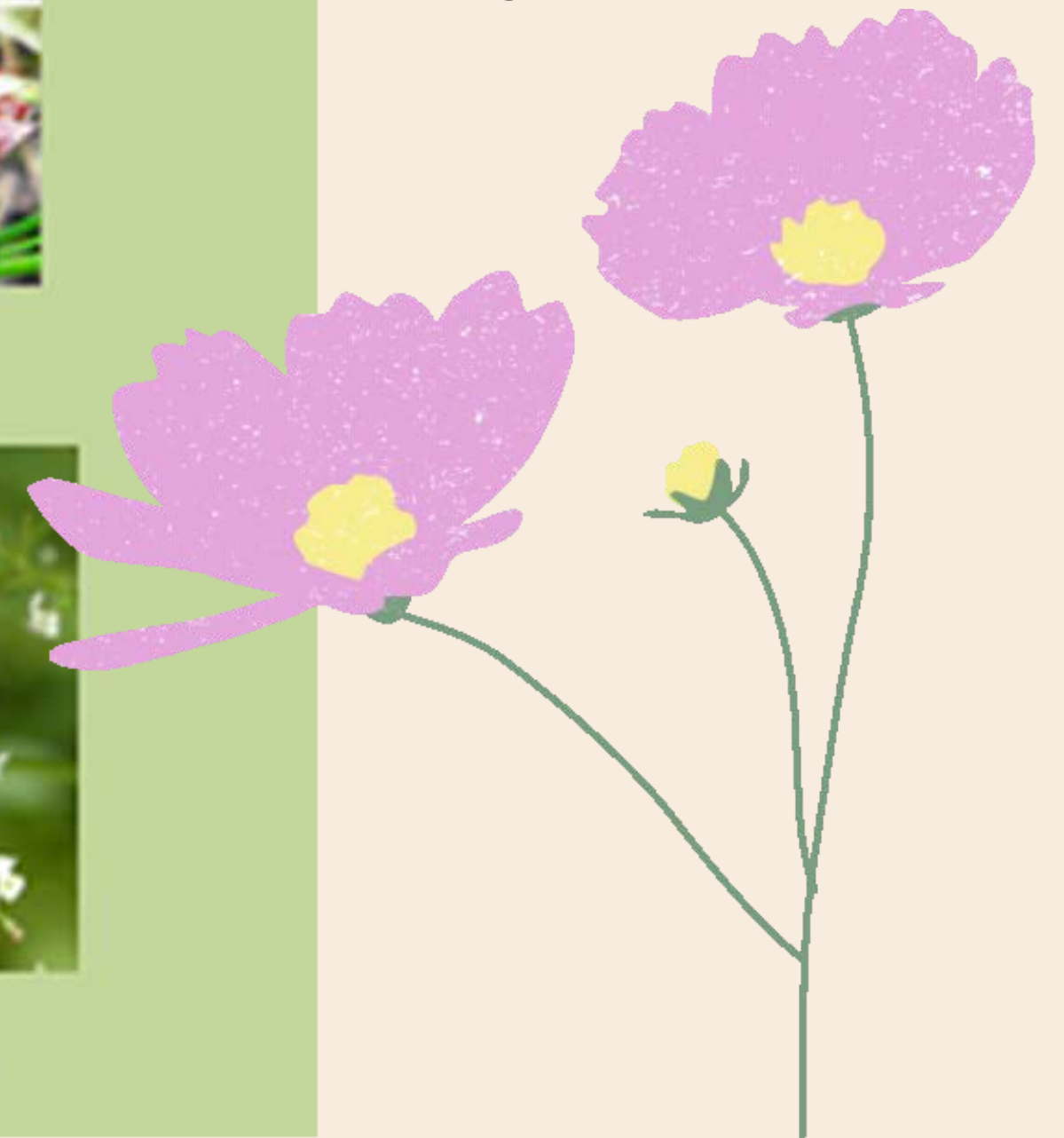
Гірчак

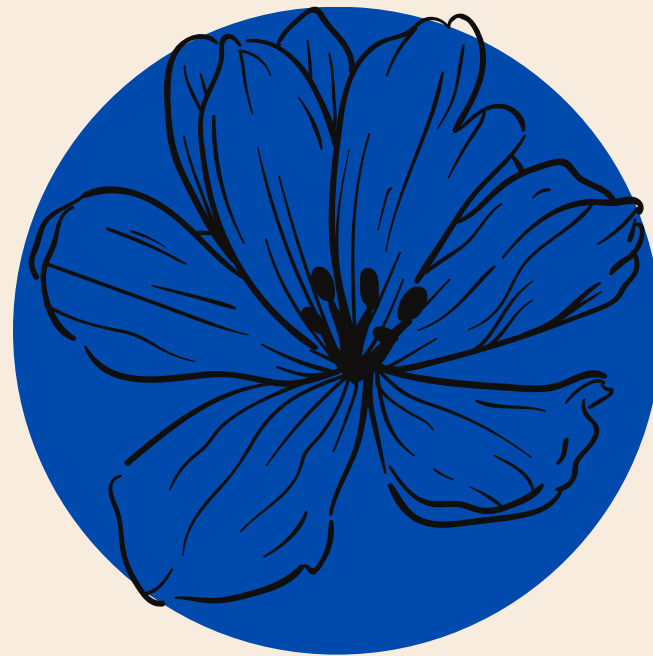
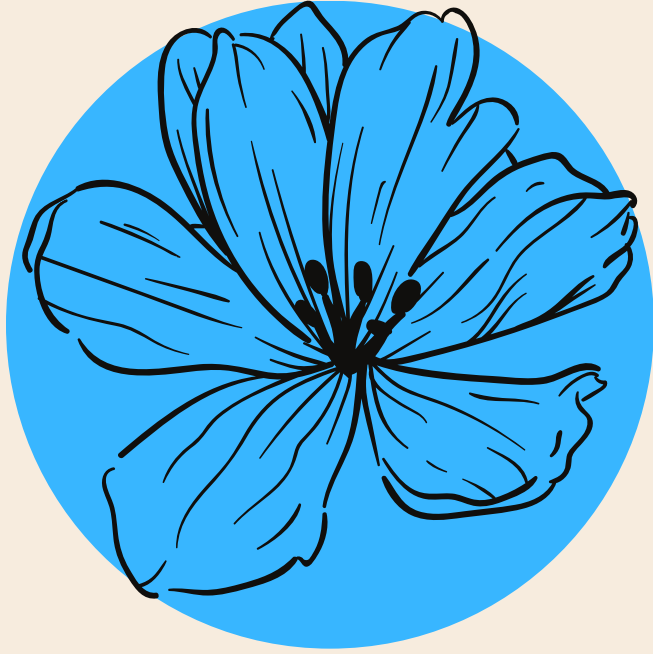


Лобода біла



Підмаренник м'який





Блакитний, синій і зелений

Блакить полотну надавали за допомогою кори ясена, а якщо вимагалось забарвити шерсть, то квіти волошки або гречавки. Пташина гречка (у народі зветься травичкою-морогом) здатна забарвлювати матеріал в синій колір, при цьому рослина використовується цілком



Квіти волошки



Синячник (вайда)



Спориш



Чорниця



Кропива дводомна



Трилистник (конюшина)



Пижмо



Плавун

Чорний

Для того, щоб добитися чорного тону матеріалу, використовувалися декілька рослин. У їх числі ягоди і корені воронця, кора таволги вязолистной, листя і стебла підбілу, листя мучниці і сік трави із забавною назвою зюзик блискучий. У нього цілий ряд народних назв: водяна шандра, вовча нога(чи лапа), дикий маточник, коноплі лісові, кропива болотяна, крапчатка, сердечна трава, чистець).



Воронець



Мучниця



Підбіл



Зюзик блискучий



Таволга



ПРОТРАВЛЮВАННЯ

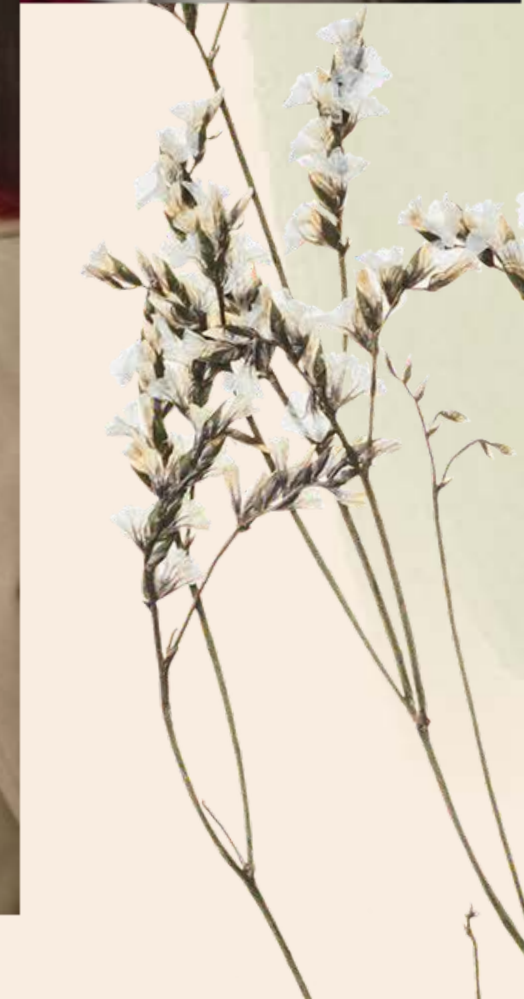
ПРОТРАВЛЮВАЛИ ХІМІЧНИМИ (ГАЛУН, МІДНИЙ КУПОРОС, ЗАЛІЗНИЙ КУПОРОС, СІЛЬ) ЧИ ПРИРОДНИМИ

(МУРАШИНА КИСЛОТА, ОЦЕТ, БЕРЕЗОВИЙ ПОПІЛ, РОЗСІЛ КВАШЕНОЇ КАПУСТИ) ПРОТРАВЛЮВАЧАМИ. ПРОТРАВЛЕННЯ МОГЛО, В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ТРАДИЦІЙНОГО ДЛЯ ДАНОЇ ТЕРИТОРІЇ РЕЦЕПТУ, ЗДІЙСНЮВАТИСЬ ТРЬОМА СПОСОБАМИ:

1. ПОПЕРЕДНЄ ПРОТРАВЛЕННЯ, КОЛИ ФАРБУЄТЬСЯ В БАРВНИКОВІ РАНІШЕ ПРОТРАВЛЕНА ТКАНИНА ЧИ ПРЯЖА;
2. ОДНОЧАСНЕ, КОЛИ ПРОТРАВЛЮВАЧ Є ЧАСТИНОЮ РЕЦЕПТУРНОГО РОЗЧИНУ БАРВНИКА;
3. НАСТУПНЕ, КОЛИ МАТЕРІАЛ, ТІЛЬКИ ПОФАРБОВАНИЙ, ТУТ ЖЕ ЗАНУРЮЄТЬСЯ В РОЗЧИН ПРОТРАВЛЮВАЧА.

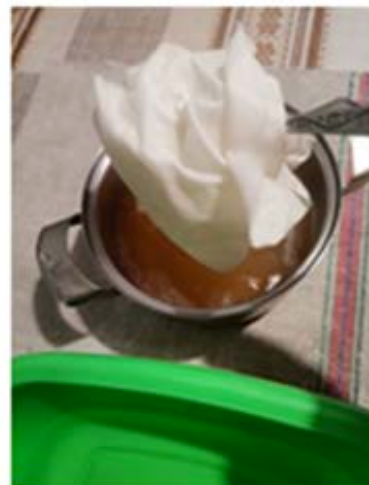


Як все відбувалося





ФАРБУВАННЯ ОЖИНОЮ



Протравлення тканини

Робиться розчин у пропорції 2 грами солі на літр води і додається трохи господарського мила. У цій рідині тканину кип'ятитися 20 хвилин. Потім її необхідно прополоскати і все, вона готова до пігментації.



Приготування пюре.

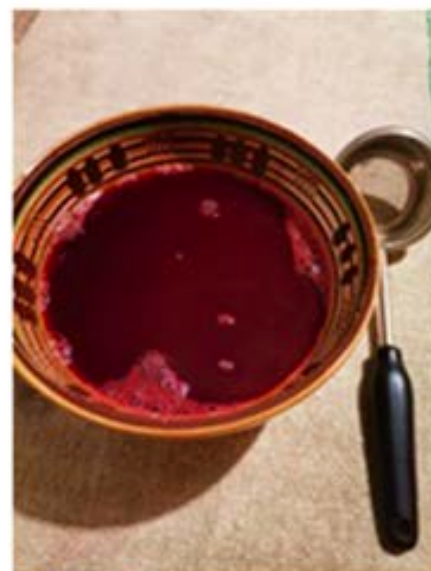
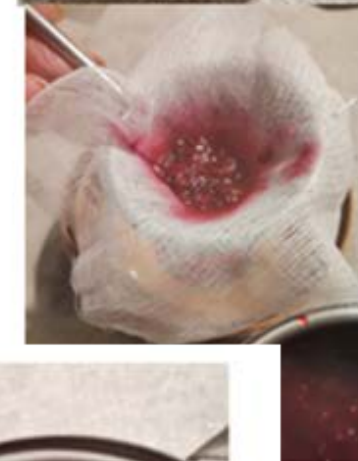
Ягоди ожини перетерли до пюреоподібного стану.

Приготування фарбувального розчину.

Пюре розвели водою до потрібної насиченості, додали сіль із розрахунку 1 ст. л. на 1 літр розчину. Кип'ятити протягом 5 хвилин.

Охолодження і проціджування.

Операцію виконували через подвійну марлю і ситечко.

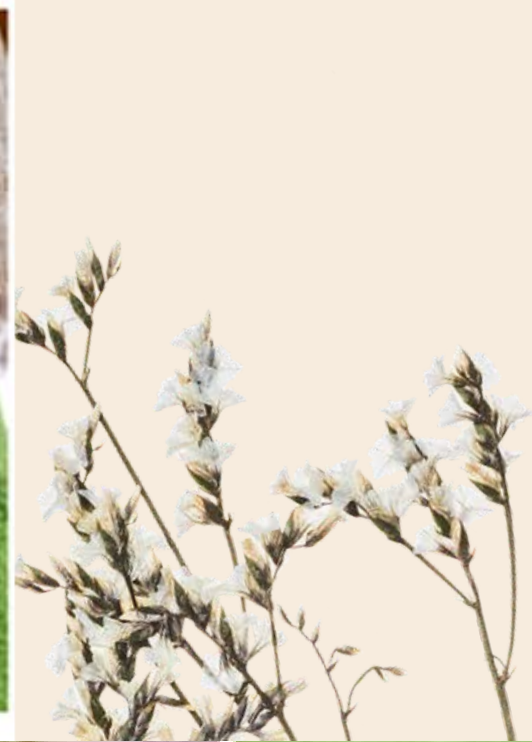


Замочування тканини

Два клаптики тканини, які потрібно пофарбувати, поклали в приготовлений фарбник і витримували один зразок 12 годин, а другий - 24 години, щоб отримати різні відтінки кольору.



ФАРБУВАННЯ КОРОЮ ДУБА



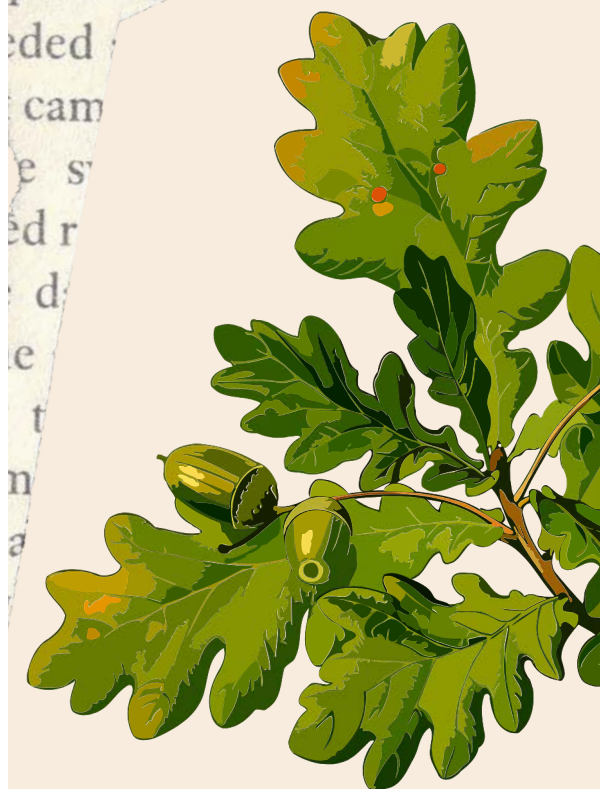
Приготування відвару для фарбування

Поставили собі за ціль отримати коричневий колір тканини, тому в іржаві цв'яхи, 1 л води, 1 ст. ложку солі. Кип'ятили 2 години. Потім процідили фарбувальну суміш.



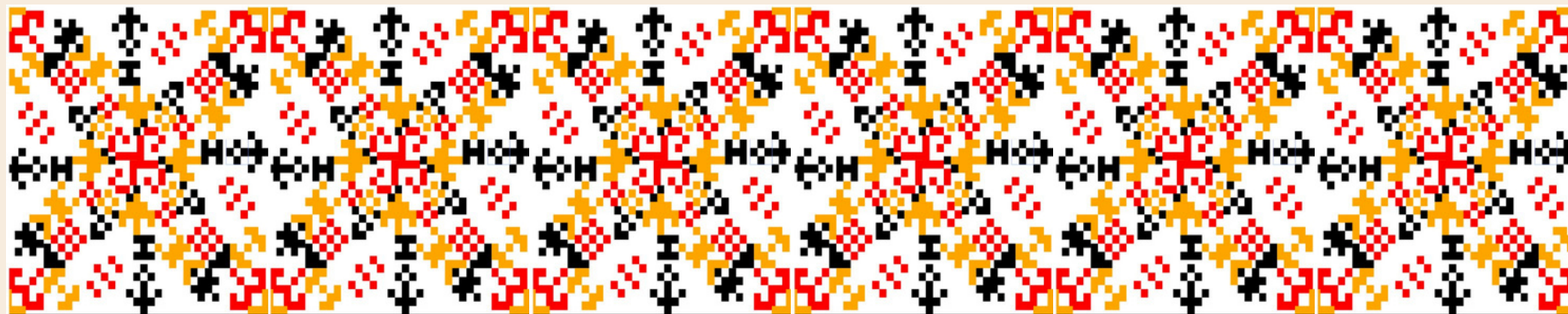
Фарбування тканини

Фарбувальну суміш нагріли, тканину відразу опустили в теплий відвар барвника. Кип'ятили 30 хв.



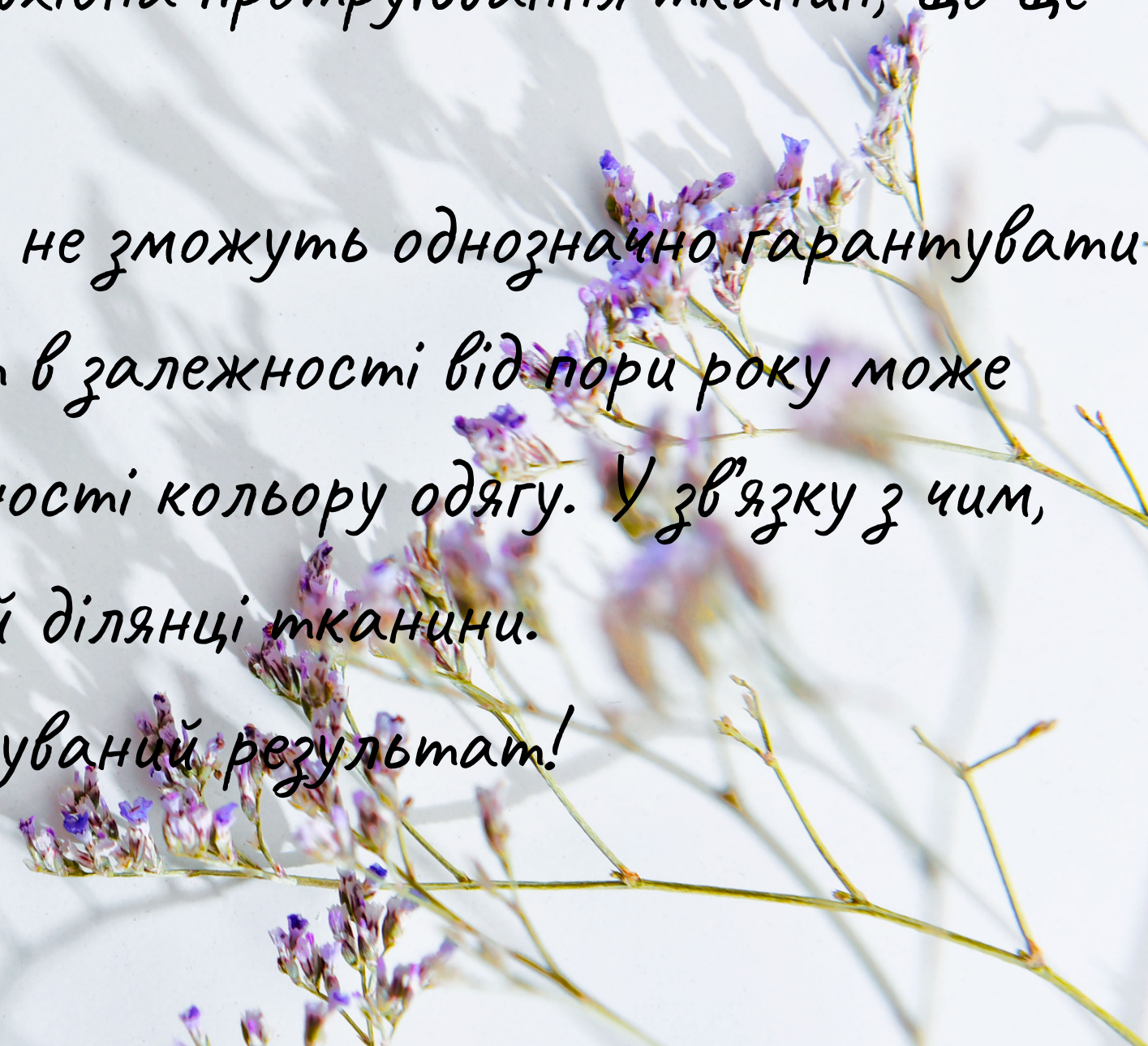
ПЕРЕВАГИ РОСЛИННОГО ФАРБНИКА

- 1. Бюджетність процедури. Багато підручні барвники, такі як буряк, цибулинні та ін. коштують набагато дешевше, ніж готові синтетичні барвники. Правда для профарбовування тканин, у більшості випадків, потрібні спеціальні протруєння, які все ж доведеться додатково шукати і купувати.
- 2. Господині відзначають стійкість кольору при використанні натуральних пігментів.
- 3. Відносна безпека більшості саморобних барвників. Це стосується більшою мірою саме до природних компонентів.



ГОЛОВНИМИ НЕДОЛІКАМИ ПРОЦЕДУРИ Є:

1. Трудомісткість процедури. Якщо Ви купуєте готовий склад, спосіб розведення його, як правило, гранично простий. У разі використання підручних засобів, наприклад, необхідно зробити відвар, вичавити сікі тощо. Це дещо подовжує процедуру фарбування тканин. Крім того, при використанні природних барвників, таких як ягоди, листя і квіти рослин необхідна протруювання тканин, що ще більше подовжує процес фарбування.
- 2. Певна непередбачуваність результату. Домашні барвники не зможуть однозначно гарантувати відтінок як «на картинці». Наприклад, один і той же фрукт в залежності від пори року може містити різну кількість пігментів, що позначиться на насиченості кольору одягу. У зв'язку з чим, рекомендується протестувати саморобну суміш на невеличкій ділянці тканини.
- 3. Фарбування одягу підручними засобами не завжди дає очікуваний результат!







ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ
РАЗОМ ДО ПЕРЕМОГИ!!!

